

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts konkurence@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

10.03.2017 Nr.1-12/301

SIA "Getliņi EKO"
Kaudzīšu iela 57, Rumbula
Stopiņu novads, LV-2121

Zināšanai:

**Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministrijai**

Zemkopības ministrijai

Ekonomikas ministrijai

Rīgas domei

Stopiņu novada domei

Par dārzeņu audzēšanu SIA "Getliņi EKO" siltumnīcās

Konkurences padome (turpmāk – KP) saņēma iesniegumu par SIA "Getliņi EKO" veikto komercdarbību dārzeņu audzēšanas jomā (turpmāk – Iesniegums).

Iesniegumā norādīts uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta pirmo daļu, kurā noteikti gadījumi, kad publiska persona var veikt komercdarbību. Normatīvais regulējums neļauj pašvaldībai veikt komercdarbību jomās, kurās tirgus jau spēj nodrošināt pieprasījumu pēc noteiktām precēm un pakalpojumiem.

Iesniedzēja ieskatā, šobrīd dārzeņu tirgus ir piesātināts, tirgū ir arī plašs importēto tomātu un gurķu piedāvājums. Konkurence Latvijas dārzeņu tirgū ir ļoti intensīva. Pašreiz Latvijā darbojas pietiekami daudz uzņēmumu (vismaz 20), kuru komercdarbība ir saistīta ar dārzeņu audzēšanu siltumnīcās. Tādējādi dārzeņu ražošana neatbilst VPIL noteiktajiem gadījumiem, kad pašvaldībai būtu pieļaujama uzņēmējdarbības veikšana.

Jaunu tirgus dalībnieku ienākšana dārzeņu audzēšanas un izplatīšanas tirgū prasa ievērojamus ieguldījumus, kas var būt daudzkārt lielāki nekā publiskajā informācijā minētais finansējuma apjoms. Tādēļ rodas pamatotas šaubas, vai SIA "Getliņi EKO" dārzeņu audzēšanas siltumnīcu projekts darbojas veiksmīgi. Šāda situācija negatīvi ietekmē dārzeņu tirgu un rada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus privātajiem uzņēmumiem, kam nav iespēju saņemt finansējumu no pašvaldības budžeta.

SIA "Getliņi EKO" teritorijā izbūvēto siltumnīcu sildīšanai tiek izmantota SIA "Getliņi EKO" koģenerācijas iekārtās saražotā elektroenerģija un siltumenerģija. Realizējot saražoto siltumenerģiju AS "Rīgas Siltums", varētu gūt ieņēmumus 2014.gadā ap 1,59 milj. EUR un arī 2015.gadā ap 1,59 milj. EUR. Tomēr SIA "Getliņi EKO" nav guvusi ienākumus no siltumenerģijas realizācijas.

SIA "Getliņi EKO" veiktā dārzeņu audzēšana faktiski radītu zaudējumus 2014.gadā ap

1,57 milj. EUR, bet 2015.gadā – ap 0,81 milj. EUR, kas raisa bažas par iespējamu šķērssubsidēšanu, lai segtu dārzeņu ražošanas (audzēšanas) izdevumus.

KP, vērtējot Iesniegumā minēto, lūdza SIA “Getliņi EKO” sniegt viedokli attiecībā uz Iesniegumā norādītajiem argumentiem.

SIA “Getliņi EKO” 2016.gada 7.decembra atbildes vēstulē (turpmāk – Atbildes vēstule) norādīja, ka tā iesaistās dārzeņu audzēšanā, atbilstoši Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumam nodrošinot lietderīgu rīcību ar kapitālsabiedrības mantu un finanšu līdzekļiem un atkritumu ekoloģisku apsaimniekošanu.

Nepieciešamību veikt šādu darbību nosaka atkritumu apsaimniekošanas poligona darbības specifika, t.i., biodegradācijas šūnās veidojas gāze, kas tiek pārvērsta elektroenerģijā. Kā blakusprodukts rodas siltumenerģija, kas tiek izmantota arī dārzeņu siltumnīcu apkurei.

Viena no darbības prioritātēm ir lauksaimnieciskās darbības attīstība, meklējot jaunas iespējas SIA “Getliņi EKO” kā ekoloģiskas apsaimniekošanas uzņēmuma darbības efektivitātes uzlabošanai.

SIA “Getliņi EKO” rīkojusies kā rūpīgs saimnieks, audzējot siltumnīcās dārzeņus, kas Latvijas tirgū veido aptuveni 2% no kopējā izaudzēto tomātu apjoma. SIA “Getliņi EKO” nepastāv iespēja nodot siltumenerģiju AS “Rīgas Siltums”, jo to liedz atbilstošas infrastruktūras neesamība, tāpat saražotā siltuma parametri neatbilst Rīgas Siltuma standartiem.

SIA “Getliņi EKO” ieskatā, tās darbība nevar negatīvi ietekmēt dārzeņu tirgu un radīt nevienlīdzīgus konkurences apstākļus esošajiem tirgus dalībniekiem (privātajiem uzņēmumiem), vai šķērssubsidēšanas riskus.

SIA “Getliņi EKO” ir vērtējusi alternatīvus risinājumus dārzeņu ražošanas (audzēšanas) nodrošināšanai un nav nonākusi pie kāda alternatīva risinājuma, kas būtu veiksmīgāks nekā šī brīža darbības modelis.

RD 13.10.2016. skaidrojumā par SIA “Getliņi EKO” darbību (turpmāk – Izvērtējums) atzinusi, ka tās komercdarbība atbilst VPIL 88.panta pirmajai daļai.

Atbilstoši Izvērtējumā norādītajam, *“pamatojoties uz Nīderlandes pieredzi siltuma izmantošanā uzņēmuma iekšējām vajadzībām, tika izvērtēta iespēja būvēt siltumnīcas dārzeņu [..] audzēšanai, kas pilnībā izmantotu koģenerācijas siltumenerģiju. [..] siltumnīcu būvniecībai [..] bija iespēja piesaistīt Eiropas Lauksaimniecības Fonda lauku attīstībai (turpmāk – Fonds) finansējumu [..]. Projekta ideja tika novērtēta kā ilgtspējīga un 2010.gadā tika uzsākta siltumnīcu pirmās kārtas būvniecība. [..] Pēc pirmo divu būvniecības kārtu pabeigšanas tika saņemts pozitīvs audita novērtējums un [..] Fonda [..] finansējums. Arī siltumnīcu būvniecības trešās kārtas realizācijai tiek piesaistīts Fonda finansējums.*

[..] SIA “Getliņi EKO” darbība dārzeņu audzēšanas jomā [..] tiek finansēta no [..] Fonda līdzekļiem, pašu ieņēmumiem un, piesaistot [..] finanšu līdzekļus aizdevuma veidā, Rīgas pilsētas pašvaldības finansējums netiek piešķirts un attiecīgie izdevumi nav iekļauti atkritumu apsaimniekošanas tarifā. SIA “Getliņi EKO” [..] nodrošina atsevišķu ieņēmumu un izdevumu uzskaiti par pamatdarbības jomu un pārējām darbības jomām.”

KP, atbilstoši Konkurences likuma 7. panta otrajai daļai¹ izvērtējot Atbildes vēstulē un Izvērtējumā norādīto, kā arī saņemto un pieejamo informāciju un materiālus no SIA “Getliņi EKO”, secina.

Ar Rīgas domes 15.12.2015. lēmumu Nr.3345 apstiprinātais Rīgas pilsētas pašvaldības tiešās līdzdalības kapitālsabiedrības izvērtējums neietver pamatojumu SIA “Getliņi EKO” veiktās dārzeņu audzēšanas atbilstībai VPIL 88.pantam.

¹ “Konkurences padome ir tiesīga izvērtēt citu institūciju sagatavotos tiesību aktu projektus un citus dokumentus un sniegt atzinumus par tiem, ja tajos ietvertas tirgus mehānismu ietekmējošas normas, kuru realizācija tieši vai netieši var ierobežot konkurenci.”

Attiecīgi VPIL 88.pants paredz veikt izvērtējumu par katru kapitālsabiedrības plānoto vai esošo komercdarbības veidu. Līdz ar to KP aicina RD un Stopiņu novada domi nodrošināt atbilstošu rīcības izvērtējumu, t.sk. ietverot arī ekonomisko izvērtējumu, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt noteiktos mērķus.

Nemot vērā Atbildes vēstulē un Izvērtējumā norādīto attiecībā uz SIA "Getliņi EKO" dažādo darbības veidu ieņēmumu un izdevumu uzskaiti, kā arī pašvaldības līdzekļu neieguldīšanu SIA "Getliņi EKO" veiktajā dārzeņu audzēšanā, varētu liecināt par to, ka ir novērsti iespējamie šķērssubsidēšanas riski SIA "Getliņi EKO" komercdarbībā dārzeņu audzēšanas jomā. Turklāt ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (SPRK) padomes 16.02.2017. lēmumu Nr.1/5 apstiprinātās Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas metodikas (stājas spēkā 18.02.2017.) 11.punkts paredz, ka *komersants samazina tarifa projektu veidojošās izmaksas par ienākumiem, kuras tas [...] gūst no poligona infrastruktūras izmantošanas.*

Tajā pašā laikā, KP izpratnē, godīgas konkurences un caurskatāmības nodrošināšanai piemērotāka būtu siltumnīcu apsaimniekošanas tiesību piešķiršana konkursa rezultātā izraudzītiem komersantiem (privātiem uzņēmumiem), piemēram, rīkojot siltumnīcu nomas (izmantošanas) tiesību izsoli dārzeņu audzētāju (siltumnīcu apsaimniekotāju) izvēlei. Šādā veidā arī tiktu atrisināts jautājums par siltumenerģijas realizāciju, jo to būtu iespējams par samaksu piegādāt siltumnīcu apsaimniekotājiem, nodrošinot SIA "Getliņi EKO" papildu ieņēmumus. Savukārt situācijā, kad pašvaldība (tās kapitālsabiedrība) pati nodarbojas ar komercdarbību dārzeņu audzēšanas jomā, pat neapsverot nekāda veida sadarbības iespējas ar privātā sektora uzņēmumiem, pastāv risks, ka tai pieejamu labvēlīgāku apstākļu dēļ, salīdzinājumā ar konkurentiem (piemēram, saistībā ar piekļuvi ražošanas resursiem (elektroenerģijai un siltumenerģijai) par izdevīgākiem nosacījumiem (faktiski bezmaksas)), var tikt negatīvi ietekmēta konkurence attiecīgā veida dārzeņu izplatīšanas tirgū.

Vienlaikus publisko personu kapitālsabiedrību iesaiste komercdarbībā nav vēlama arī tāpēc, ka tām var būt salīdzinoši labvēlīgāki apstākļi ES fondu līdzfinansējuma piesaistīšanai sakarā ar to rīcībā esošiem ievērojamiem finanšu līdzekļiem, t.sk. saņemtajiem aizņēmumiem no kredītiestādēm par salīdzinoši zemām procentu likmēm.

Nemot vērā minēto, KP aicina SIA "Getliņi EKO", lai novērstu negatīvu ietekmi uz konkurenci, kas rodas, tai izmantojot nepamatotas konkurences priekšrocības, salīdzinājumā ar konkurentiem (privātā sektora uzņēmumiem), piešķirt siltumnīcu apsaimniekošanas tiesības konkursa rezultātā izraudzītiem komersantiem (privātiem uzņēmumiem).

Ar cieņu

priekšsēdētāja

S.Ābrama